

Fighting Against Cancer Today (FACT), Dnešní boj proti rakovině, je název dokumentu, který vznikl spoluprací evropských institucí, koordinovaných slovinským Národním ústavem veřejného zdraví a anglickou London School of Hygiene and Tropical Medicine. Zdůrazňuje potřebu integrovaných národních strategií kontroly rakoviny, které by zahrnovaly všechny typy prevence, léčení, paliativní péče a výzkum. Dosavadní zkušenosti totiž ukazují, že 1/4 rakovinných onemocnění se dá předejít aplikací stávajících poznatků a 1/3 je léčitelná pomocí existujících léků a technologií. Většina úmrtí je způsobena čtyřmi nejčastějšími typy: rakovinou prsu, prostaty, plic a tlustého střeva.

Ke klíčovým faktorům prevence rakoviny patří rizikové faktory životního stylu, zejména kouření, konzum alkoholu, nezdravá výživa, nedostatek tělesného pohybu a nadbytečná expozice slunečnímu záření. Hlavní výzvou pro prevenci je kouření, které způsobuje 80–90 % karcinomů plic, 40–60 % karcinomů jícnu, hrtanu a dutiny ústní. Alkohol působí rakovinu horních částí trávicího ústrojí a primární rakovinu jater a v kombinaci s kouřením exponenciálně zvyšuje riziko. Role výživy se podceňuje, přitom se jí dá přičíst okolo 1/3 celkové mortality na rakovinu. K výčtu hlavních rizikových faktorů patří viry, zejména HPV a HBV.

Naléhavost efektivního boje s rakovinou vyplývá z prognóz výskytu rakoviny. Kdyby se riziko vzniku rakoviny v žádné věkové skupině nezměnilo, zvýšil by se v letech 2002–2020 počet ročně diagnostikovaných případů v EU o 20 %. Je to důsledek stále ještě nezvládnuté epidemie kouření a zhoršování životního stylu. Významným faktorem je také stárnutí populace. V Evropě umírá na rakovinu jen 5 % lidí mladších 45 let, ale 75 % lidí starších než 65 let. Protože se výrazně zlepšují možnosti léčení a/nebo vyléčení, zvyšuje se prevalence a přežívání nemocných a nemoc se v řadě případů stává „chronickou“. Nemocní s rakovinou v budoucnu budou starší než dnes a budou mít řadu koexistujících nemocí a péče o ně bude muset být komplexnější. Efektivní strategie kontroly rakoviny by měla zabránit společenským a ekonomickým důsledkům hrožících trendů.

Alexe DM, Albrecht T, McKee M, Coleman MP. *Cancer control in Europe today: challenges and policy options. Eurohealth. 2008;14(3):12-5.*

Jaroslav Kríž